

Секція: Банківська справа

Шумелда Віра Миколаївна

аспірантка кафедри економіки, менеджменту

та державного управління

Львівського національного університету ім. Івана Франка

м. Львів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ БАНКУ

На сьогоднішній час головною проблемою банківського кредитування залишається обмежена можливість залучення фінансових ресурсів як із внутрішніх, так і з зовнішніх джерел. Це в свою чергу спричиняє дефіцит фінансових ресурсів банків для здійснення кредитних операцій, змушує позичати кошти на зовнішньому та міжбанківському ринках; залучати кошти населення, підвищуючи відсотки по депозитах. Така ситуація призводить до подорожчання кредитів через зростання відсоткової ставки. Належне формування та використання кредитних ресурсів банку є необхідною умовою ефективного його функціонування. Тому необхідним є проведення дослідження основних джерел банківських кредитних ресурсів та визначення їх впливу на кредитну діяльність банків.

Кредитні ресурси – це кошти, що є у розпорядженні банку і які можуть використовуватися ним для кредитних операцій [1, с. 132]. Роль кредитних ресурсів у банківській діяльності є визначальною. Це проявляється, перш за все, в тому, що від обсягу і структури цих ресурсів залежать масштаби і види активних операцій, а отже, розміри доходів та прибутків банків [2, с. 31]. Банківські ресурси поділяються на власні, залучені та запозичені.

Власні ресурси комерційних банків формуються за рахунок статутного капіталу банку, а також фондів, які створюються банками для

забезпечення фінансової стійкості, комерційної та господарської діяльності, а також прибутку поточного і минулого років.

Враховуючи структуру та джерела сформованих власних ресурсів банку можна виділити низку макроекономічних умов, що впливають на процес збільшення власних ресурсів. Отже, поповнення власної капітальної бази банків залежить від таких загальноекономічних чинників, як:

- доходи населення та його довіра до банківської системи;
- законодавче поле діяльності банків;
- прибутковість діяльності народного господарства країни, що в свою чергу вплине на прибуток банків та ін. [3, с. 251].

Другою складовою ресурсів банків є залучені кошти. Необхідно відмітити, що більша частина ресурсів комерційного банку формується за рахунок залучених та позичених коштів, а не власних.

Формування залучених банківських ресурсів через проведення депозитних операцій є однією з найважливіших основ організації діяльності комерційних банків. Це пояснюється тим, що залученим ресурсам належить основна роль у покритті потреб банку в коштах для здійснення активних операцій. Можливості комерційних банків у залученні коштів регулюються Національним банком України. Банки залучають вільні грошові кошти юридичних та фізичних осіб шляхом виконання депозитних операцій, з допомогою яких використовують різні види банківських рахунків.

Важливе місце у формуванні кредитних ресурсів комерційних банків займають зовнішні позики, котрі супроводжуються вливанням фінансових активів в іноземній валюті в економіку країни, що провокує ефект доларизації економіки та, відповідно, витіснення національної грошової одиниці більш стабільною іноземною валютою. Варто зазначити, що обсяги зовнішніх зобов'язань банків впродовж останніх років постійно

скорочуються, що пов'язано з грошово-кредитною політикою НБУ та обмеженням фінансових ресурсів на зовнішніх фінансових ринках у зв'язку з кризовими процесами в економіці світового господарства. Загальний обсяг зовнішніх зобов'язань банків на початок 2014 р. становив 21,32 млрд. дол., що склало 15% пасивів банківської системи та зменшилося порівняно із 2013 р. на 0,18 млрд. дол. [2, с. 33].

Важливим джерелом кредитних ресурсів є кредити, отримані від інших банків на міжбанківському кредитному ринку. Міжбанківське кредитування здійснюється в межах кореспондентських відносин банків і має в основному короткостроковий характер. Міжбанківський ринок – це частина ринку позикових капіталів, де тимчасово вільні грошові ресурси кредитних установ залучаються та розміщуються банками між собою. Учасниками міжбанківського ринку кредитних ресурсів є Національний банк України, його регіональні управління, комерційні банки, їх філії та відділення [3, с. 267]. Цей ринок використовується, насамперед, для хеджування валютних ризиків, хоча окремі установи залучають міжбанківський ресурс з метою транзитного кредитування.

Обсяг залучених кредитних ресурсів на міжбанківському ринку на початок 2013 р. склав 1 128,6 млрд. грн., що перевищило рівень 2012 р. на 114 931,4 млн. грн. [2, с. 32-33]. Однак на початок 2014 р. загальна сума залучених кредитних ресурсів на міжбанківському ринку скоротилася до 910,7 млрд. грн., або на 217,9 млрд. грн.

В сучасних ринкових умовах один із основних принципів діяльності комерційного банку є функціонування в межах наявних, тобто реальних ресурсів. Тому кожен банк намагається організувати свою діяльність так, щоб залучити якомога більше коштів та трансформувати їх в позики з мінімальним ризиком для себе. Але в наш час між банками існує гостра конкуренція за залучення пасивів, що і стимулює їх на пошук найефективніших сфер розміщення своїх ресурсів. Саме для вирішення

цих питань кожен комерційний банк розробляє власну кредитну політику.

Кредитна політика – це розробка концепції організації грошово-кредитних відносин між комерційним банком та його клієнтами на мікроекономічному рівні шляхом визначення послідовності дій при наданні кредитних послуг [1, с. 127]. Дане визначення має розкривати зміст усіх процедур кредитування і обов'язки працівників банку пов'язані з цими процедурами.

Кредитна політика визначає задачі і пріоритети кредитної діяльності банку, засоби і методи їхньої реалізації, а також принципи і порядок організації кредитного процесу. Кредитна політика створює основу організації кредитної роботи банку відповідно до загальної стратегії його діяльності, будучи необхідною умовою розробки системи документів, що регламентують процес кредитування.

Роль кредитних ресурсів є надзвичайно важливою для комерційних банків, оскільки від їх обсягів залежить успішність та прибутковість діяльності банків, конкурентне положення на ринку, а також розвиток економічної системи держави в цілому. Серед джерел формування кредитних ресурсів банків України найбільшу частку складають кредитні ресурси, залучені на міжбанківському кредитному ринку, та депозитні вклади.

Література:

1. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. – Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2005. – 714 с.

2. Миськів Г.В. Джерела формування кредитних ресурсів банківської системи України / Г.В. Миськів // Науковий вісник Херсонського державного університету, Серія: Економічні науки, 2014. – Вип. 6 ч. 5. – С. 31-34.

3. Кириченко О.А., Міщенко В.І. Банківський менеджмент: навч. посіб. / Кириченко О.А., Міщенко В.І. – К.: Знання-Прес, 2002. – 438 с.